

Bài viết tập trung phân tích chính sách đối ngoại, nhất là chính sách đối với Châu Á-Thái Bình Dương và chiến lược “xoay trục” của Tân Tổng thống D.Trump, từ đó đưa ra một số khuyến nghị đối sách cho Việt Nam trong tình hình mới.

Tóm tắt

Châu Á - Thái Bình Dương (CA-TBD) chiếm 40% tổng diện tích lãnh thổ, 41% dân số (gần 3,6 tỷ người), 61% GDP, 47% tổng thương mại quốc tế và 48% nguồn vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài của thế giới. CA-TBD tập trung 65% nguồn nguyên liệu toàn cầu và có nhiều tuyến đường giao thông biển quan trọng bậc nhất thế giới. Trong chiến lược toàn cầu, Mỹ luôn coi CA-TBD là khu vực địa-chiến lược, địa-chính trị trọng yếu, quan hệ trực tiếp đến an ninh quốc gia và vai trò lãnh đạo thế giới của Mỹ. Chiến lược “xoay trục” này được chính quyền Obama thực hiện đã phần nào ảnh hưởng quan trọng của khu vực CA-TBD trong nền kinh tế toàn cầu và chính trị quốc tế. Tuy nhiên, với tinh thần xuyên suốt là vì lợi ích nước Mỹ, vai trò lãnh đạo thế giới của nước Mỹ, Tổng thống D. Trump sẽ vận dụng tập thể chính sách “xoay trục”, những ví cách làm mới và phương pháp mới. Bài viết này tập trung phân tích chính sách đối ngoại, nhất là chính sách đối với CA-TBD và chiến lược “xoay trục này” của Tân Tổng thống D.Trump, từ đó đưa ra một số khuyến nghị đối sách cho Việt Nam trong tình hình mới.

Từ khóa: Tổng thống D. Trump, khu vực CA-TBD, chính sách “xoay trục”.

Đặt vấn đề

Hiện châu Á - Thái Bình Dương chiếm 40% tổng diện tích lãnh thổ, 41% dân số (gần 3,6 tỷ người), 61% GDP, 47% tổng thương mại quốc tế và 48% nguồn vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài của thế giới. CA-TBD tập trung 65% nguồn nguyên liệu toàn cầu và có nhiều tuyến đường giao thông biển quan trọng bậc nhất thế giới. CA-TBD chịu tác động động thái của hai quá trình toàn cầu hóa và khu vực hóa, với các tổ chức như Hiệp hội các nước Đông Nam Á (ASEAN) và các diễn đàn như Diễn đàn Kinh tế CA-TBD (APEC), Diễn đàn Kinh tế Đông Á...; có ba trung tâm sức mạnh là Mỹ, Nhật Bản và Trung Quốc (năm 2010, Trung Quốc đã vượt qua Nhật Bản, vươn lên vị trí nền kinh tế lớn thế giới, sau Mỹ) và các nước công nghiệp mới đang phát triển rất thành công, đạt chiều cao và tổng trọng lượng kinh tế. Tại CA-TBD đang diễn ra quá trình cạnh tranh và hợp tác đan xen, trong đó nổi lên là sự tranh giành ảnh hưởng quyền lợi giữa Mỹ và Trung Quốc, trong đó điều kiện tiên quyết của Mỹ có một cơ chế đa phương thống nhất về an ninh tập thể; hệ thống an ninh chính trị-quân sự dựa chủ yếu trên các hiệp định và thỏa thuận song phương, như: Hiệp ước An ninh Nhật - Mỹ, Hiệp ước về phòng thủ chung giữa Mỹ và Hàn Quốc, Thỏa thuận

giữa các nước tham gia khối ANZUC (Ôxtrâyliya, Niu Dilân, Anh, Malaixia, Xingapo). Do đó, các trục khu vực thế giới có xu hướng kết hợp các mục đích kinh tế với lợi ích an ninh. CA-TBD hiện đang tập trung vào các “điểm nóng” như eo biển Đài Loan, Đông Bắc Á, Biển Đông, eo biển Malacca...; và các vấn đề phức tạp, nan giải như tiềm ẩn nguy cơ xung đột do tranh chấp lãnh thổ; mâu thuẫn sắc tộc, tôn giáo; tình hình chính trị nội bộ bất ổn trong từng nước riêng lẻ; nạn khủng bố, cướp biển, buôn lậu vũ khí, ma túy và di dân bất hợp pháp. Trong bối cảnh còn nhiều phức tạp, các nước CA-TBD đang tập trung hiện đại hóa quân đội và tăng cường sức mạnh quốc phòng. CA-TBD tập trung 8 quốc gia có lực lượng quân sự với số quân đông nhất thế giới, gồm Mỹ, Trung Quốc, Ấn Độ, Cộng hòa Dân chủ Nhân dân (CHDCND) Triều Tiên, Nga, Hàn Quốc, Pakixtan..., chiếm 23% thế giới về khí tài quân sự.

[1\]](#)

Chiến lược của các nước lớn tại khu vực châu Á - Thái Bình Dương

Chiến lược của Mỹ

Trong chiến lược toàn cầu, Nhà Trắng coi CA-TBD là khu vực địa-chiến lược, địa-chính trị trọng yếu, quan trọng đối với an ninh quốc gia và vai trò lãnh đạo thế giới của Mỹ. Tổng thống Mỹ G.W.Bush đã nhiều lần tuyên bố, đối với nước Mỹ hiện nay, không có khu vực nào quan trọng hơn là khu vực CA-TBD. Mục tiêu xuyên suốt của Mỹ ở CA-TBD là nắm vững quyền chủ đạo, làm nên thế giới bèo vỡ lợi ích sống còn của quốc gia ở khu vực và thế giới chiến lược toàn cầu. Mỹ thực hiện chiến lược CA-TBD dựa trên ba trụ cột chính: an ninh, kinh tế và đối ngoại.

Về an ninh, duy trì an ninh, ổn định ở CA-TBD, Nhà Trắng tăng cường công tác các liên minh quân sự truyền thống với Nhật Bản, Hàn Quốc, Ôxtrâyliya, Philippin và Thái Lan; coi liên minh với Nhật Bản là “hòn đá tảng” và tăng cường mối quan hệ quân sự, an ninh với các nước, các cơ cấu an ninh khu vực, để gây ảnh hưởng và tạo thành “các chân vịt” phức tạp chiến lược của Mỹ ở khu vực. Đồng thời, tăng cường sức mạnh quân sự, hiện đại hóa các lực lượng quân đội đồn trú ở phía trước,

các căn cứ quân sự, hình thành thế bố trí quân sự chiến lược, nhằm khống chế, kiểm soát toàn bộ khu vực, ngăn chặn không để các nước thách thức đến vai trò lãnh đạo của Mỹ.

Về kinh tế, thời gian qua, kim ngạch buôn bán hai chiều, đều từ của Mỹ vào khu vực tăng nhanh và cao hơn nhiều so với các khu vực khác. Hiện nay, Mỹ đang tập trung vào hai hướng:

Một là, tiếp tục tăng cường quan hệ hợp tác kinh tế với các nước, nhất là các nước được coi là thế trường lớn, như Nhật Bản, Trung Quốc, ASEAN...

Hai là, phát huy vai trò chủ đạo trong các tổ chức khu vực, như Diễn đàn Hợp tác Kinh tế CA-TBD (APEC), để thúc đẩy mở cửa thị trường, tự do hoá thương mại, đầu tư và chi phí kinh tế khu vực. Bên cạnh đó, Mỹ cũng tăng cường chính sách ngăn chặn, như lập hàng rào thuế quan, áp dụng luật lệ hữu trí tuệ, các chế tài tài chính... để bảo vệ thế trường trong nước và kiểm soát các nước khác về kinh tế.

Về đối ngoại, lấy chiêu bài “chống khủng bố”, “dân chủ”, “nhân quyền”, Mỹ thực hiện chính sách can thiệp vào khu vực. Trong quan hệ quốc tế, Mỹ coi trọng sách lược “cây gậy và củ cà rốt”, đi kèm với các nước theo “tiêu chuẩn kép”, nhất là với các nước mà Mỹ cho là “bất ổn”; thế hiện rõ nhất là cách giải quyết vấn đề hạt nhân của CHDCND Triều Tiên. Đánh giá về chiến lược của Mỹ, các nhà phân tích cho rằng, đó là một chiến lược nhằm phát huy sức mạnh tăng thế để đạt mục tiêu của Mỹ ở khu vực; nhưng, chiến lược đó chưa phù hợp với một CA-TBD đã có nhiều thay đổi. Đó là vì:

Thứ nhất, chiến lược đó vẫn mang tính duy của thời kỳ “Chiến tranh Lạnh”, là lấy sức mạnh để “ngăn chặn, kiểm soát” nước khác, nhằm bảo vệ an ninh, lợi ích quốc gia của mình. Điều đó làm cho mâu thuẫn giữa Mỹ với các nước, kể cả các nước đồng minh, ngày càng sâu sắc, phức tạp.

Thứ hai

, Mỹ tăng cường sức mạnh quân sự là nhân tố thúc đẩy chạy đua vũ trang, đe dọa đến đến an ninh, ổn định của khu vực, bố trí luận phần đời.

Chiến lược của Trung Quốc

Về địa - chính trị, chiến lược

Mục tiêu chiến lược lâu dài của Trung Quốc là tăng bước nâng cao về thế, ảnh hưởng ở khu vực và quốc tế, vươn lên thành cường quốc cạnh tranh vai trò thế

trục của Mỹ. Trung Quốc coi Đông Nam Á là một mắt xích quan trọng cho chiến lược tiến ra thế giới và xung quanh Thái Bình Dương, nhằm duy trì an ninh và vai trò của Mỹ sang phía bên kia bờ Thái Bình Dương.

Đông Nam Á là cửa ngõ duy nhất để Trung Quốc mở rộng ảnh hưởng, phá vỡ sự bao vây, phong tỏa của Mỹ khi phía Bắc, Đông, Tây đã bị các cường quốc khu vực án ngữ. Phía Đông của Trung Quốc là khối đồng minh chiến lược của Mỹ: Nhật, Hàn và vùng Vịnh. Đài Loan được Mỹ, Nhật bảo vệ an ninh - quốc phòng. Phía Tây Nam giáp Ấn Độ và Mianma là hai nước mà Mỹ từng có những cội rễ, mở rộng mối quan hệ. Phía Đông Nam là nơi thu hút lợi nhuận cho Trung Quốc vốn ra biển, do các nước có chủ quyền ở Biển Đông đều là các nước nhỏ, với tiềm lực hải quân hạn chế. Biển Đông là trọng điểm trong chiến lược xây dựng Trung Quốc trở thành “cường quốc biển”. Chiến lược vùng biển gần đây của Trung Quốc được chia làm hai khu vực là tuyến phòng thủ tuyến đầu (AD Khu vực phía Đông) và tuyến các khu vực phía trước (A2 chống tiếp cận). Trung Quốc đang hướng tới mục tiêu và khả năng tác chiến toàn diện và khả năng sẵn sàng và phân công chiến lược, khả năng A2/AD, khả năng tác chiến biển xa. Theo các chuyên gia nghiên cứu thuộc Trung tâm Đông - Tây (Mỹ) và Hội Học Ai-chi (Nhật Bản) cho rằng quân đội Trung Quốc đang xem nhận là một căn cứ chiến lược để phòng thủ, ngăn chặn, kiểm soát tuyến đường biển và có thể là căn cứ tiến công đất liền. Thêm vào đó, chiến lược “xoay trục” quay trục lợi châu Á - Thái Bình Dương và sự can thiệp mạnh mẽ của Mỹ vào Đông Nam Á, sẽ càng làm cho Trung Quốc gia tăng quyết tâm đưa Đông Nam Á trở thành hướng ưu tiên chiến lược của mình.

Vấn đề an ninh - quân sự

Khu vực Đông Nam Á là khu vực và lá chắn bên ngoài trục tiếp cận vấn đề an ninh quốc gia phía Đông Nam của Trung Quốc. Nếu chiến lược Biển Đông và hai quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa của Việt Nam, Trung Quốc sẽ tạo cho mình “đơn biên phòng trên biển”, “chiến hào phòng vệ”, vành đai bảo vệ đất liền vùng Vịnh, từ đó khống chế được Nhật Bản, Hàn Quốc, phá vỡ vòng vây chiến lược của Mỹ, đồng thời lợi dụng ảnh hưởng của Mỹ ra khỏi khu vực. Ý đồ của Trung Quốc là muốn đưa Biển Đông vào vòng kiểm soát, ngăn chặn sự can thiệp chi viện của Mỹ cho Đài Loan, hoặc khi xảy ra xung đột đảo Đài Loan/Senkaku với Nhật Bản.

Biển Đông còn là một trong những con đường để Trung Quốc từng bước kết dân tộc. Tại khu vực Đông Nam Á, hiện có hàng chục triệu người Hoa sinh sống thông qua hoạt động giao thương qua Biển Đông, nhất là những kênh chế độ Biển Đông,

thì cũng đồng nghĩa Hoa Kỳ ngoài sự hướng về Trung Quốc nhiều hơn, thì đó sẽ cũng đồng nghĩa sự hướng về, sự kết dân tộc. [2]

Về kinh tế, thông mại

Đông Nam Á là đối tác quan trọng để Trung Quốc phát triển kinh tế, là nơi hợp đồng để Trung Quốc thực hiện chiến lược “khai phá miền Tây”, dự án “Mặt trời, hai cánh” nhằm mở rộng thị trường phát triển kinh tế, nhất là hướng các trục giao thông cơ sở đường bộ, đường thủy và đường sắt theo hướng Bắc Nam, qua đó mở rộng ảnh hưởng đối với khu vực... Bên cạnh là một trong năm bên trong chuỗi dầu khí lớn nhất thế giới và trữ lượng ước tính khoảng 213 tỷ thùng dầu và 2000 tỷ m³ khí,

[3]

trị giá hơn 1.000 tỷ USD.

[4]

Chính vì vậy, Bên cạnh còn được coi là “Vành đai thứ hai” về dầu khí, là nơi có thị trường cung cấp nguồn năng lượng quan trọng cho phát triển kinh tế Trung Quốc. Nhu cầu hàng hóa Trung Quốc cho riêng Bên cạnh là “trục hai đối đầu, là hòn đá tảng về sự mạnh mẽ bên, là động cơ sinh mệnh trên biển của Trung Quốc”.

[5]

Trung Quốc đang thiêu đốt năng lượng một cách trầm trọng, đồng thời hai thế giới (sau Mỹ) về tiêu thụ và nhập khẩu dầu mỏ. Nếu Trung Quốc chiếm được Hoàng Sa và Trường Sa của Việt Nam, thì Trung Quốc sẽ để năng lượng dùng hàng trăm năm, vì đây là đáy biển sâu ở Bên cạnh đang tồn tại “dầu đá phiến”, một dạng năng lượng đang được Mỹ khai thác. Ngoài ra, Bên cạnh còn là con đường ngắn nhất để Trung Quốc tiếp cận với thị trường ở rìa và châu Phi nơi cung cấp nguồn dầu mỏ lớn nhất cho đất nước. Bên cạnh còn có vị trí quan trọng trong chiến lược an ninh năng lượng của Trung Quốc.

Bên cạnh là đường hàng hải nhộn nhịp đồng thời hai trên thế giới, có khoảng 71.000 tàu, thuyền thông mại đi qua khu vực này mỗi năm... Vì vậy, Đông Nam Á chính là điểm tựa, là chỗ dựa quan trọng hàng đầu cho Trung Quốc vươn ra thế giới, đồng thời cũng là địa bàn quan trọng để Trung Quốc tập hợp lực lượng, xác định vị thế của một cường quốc thế giới và phát huy vai trò trong các vấn đề quốc tế, khu vực. Từ năm 2014, Bên cạnh còn là nơi xuất phát điểm để Trung Quốc thực hiện đối chiến lược “Mặt vành đai, một con đường”, với các sáng kiến thành lập khu vực mở đầu do châu Á - Thái Bình Dương, xây dựng Ngân hàng phát triển cơ sở hạ tầng châu Á... Ý đồ chiến lược an ninh quân sự, kinh tế của Trung Quốc ở Bên cạnh, ở Đông Nam Á và châu Á - Thái Bình Dương đã rõ ràng.

Chiến lược của Nhật Bản

Là một cường quốc kinh tế, Nhật Bản đang có những điều chỉnh chính sách đối ngoại đối với trí chính trị, quân sự ở khu vực và trên trường quốc tế. *Thứ nhất, về kinh tế*

Nhật Bản tiếp tục mở rộng ảnh hưởng ở khu vực, thông qua quan hệ hợp tác kinh tế, nhất là các thị trường lớn như Trung Quốc, ASEAN.

Thứ hai, về an ninh, Nhật Bản vẫn coi liên minh quân sự với Mỹ là nền tảng cho an ninh quốc gia và để tăng cường ảnh hưởng của Nhật Bản ở khu vực. Vừa qua, Nhật Bản đã quyết định nâng cấp Cục Phòng vệ thành Bộ Quốc phòng. Các nhà lãnh đạo của Nhật Bản cũng công khai chủ trương sẵn sàng đối diện pháp luật quân đội Nhật Bản có thể tham gia các hoạt động quân sự ở bên ngoài lãnh thổ quốc gia. Tăng cường hợp tác an ninh với Mỹ, nhất là trong xây dựng hệ thống phòng thủ tên lửa chiến trường, mà họ cho là đối phó với các mối đe dọa tiềm tàng, nhất là từ CHDCND Triều Tiên.

Thứ ba, về đối ngoại, Nhật Bản ủng hộ chủ trương cộng tác Liên hợp quốc (LHQ), tích cực vận động Mỹ và các nước khác ở khu vực ủng hộ Nhật Bản làm ủy viên thường trực mới của Hội đồng Bảo an LHQ. Tuy nhiên, vì có Nhật Bản ủng hộ yêu cầu của Mỹ đòi EU tiếp tục lệnh cấm vận vũ khí đối với Trung Quốc, đưa Đài Loan vào phạm vi tác chiến của quân đội Nhật Bản, đã buộc Trung Quốc phải đối diện quyết liệt, coi đây là sự vi phạm trọng trăn chủ quyền của Trung Quốc, làm phẫn nộ hội đồng hai nước. Hơn nữa, chính sách quân sự mới của Nhật Bản khiến cho dè dặt nhiều nước lo ngại Nhật Bản sẽ quay trở lại chủ nghĩa quân phiệt. Theo các nhà phân tích, với chính sách như vậy, Nhật Bản đang tự gây khó khăn cho mình trong việc tích cực hơn tham vọng khu vực và quốc tế.

Chiến lược của Nga

Các nhà lãnh đạo Nga cho rằng, CA-TBD là khu vực có tầm quan trọng chiến lược đối với Nga, nhất là hiện nay, Nga đang rất cần có “đối trọng” đối phó với mối đe dọa và các hành động tranh giành ảnh hưởng, bao vây, khống chế bằng quân sự đối với Nga của Mỹ và NATO. Hiện nay, Nga rất chú trọng tăng cường quan hệ hợp tác

với các nước, nhất là các nước láng giềng, các nước có quan hệ truyền thống, như Trung Quốc, Ấn Độ, các nước khu vực Trung Á. Trong quan hệ với Mỹ, Nga vẫn lấy hợp tác làm chính, nhưng kiên quyết phản đối Mỹ can thiệp vào công việc nội bộ của Nga. Nga chú trọng phát huy thế mạnh, trách nhiệm trong cộng đồng quốc tế, nâng tầm quan hệ, chặt chẽ hơn hợp tác trong các tổ chức khu vực mà Nga tham gia, như SNG, SCO, đáp ứng nguyện vọng của các nước thành viên cộng đồng nhằm yêu cầu của tình hình mới, đảm bảo an ninh, lợi ích quốc gia và phát huy vai trò, vị trí quan trọng của mình ở khu vực. [6]

Chiến lược xoay trục của Mỹ dưới thời Tổng thống B. Obama (2011-2016)

Mục tiêu

Mục tiêu của thế giới mới

Mỹ tiếp tục can dự vào khu vực CA-TBD để duy trì lợi ích kinh tế, quyền lực chính trị, văn hóa, sức mạnh quân sự và ngoại giao, nhất là để kiểm soát các nước thách thức vai trò vượt trội của Mỹ trong các khu vực này và trên toàn thế giới với các mục tiêu: (1) *Vực kinh tế*: nhằm đưa nước Mỹ thoát khỏi khủng hoảng và suy thoái kinh tế, tiếp tục là đầu tàu kinh tế của khu vực và thế giới; (2)

) *Vực chính trị*

: Mỹ muốn có tiếng nói quyết định tại các diễn đàn, các tổ chức, các liên kết trong khu vực, trên cơ sở đó tiếp tục khẳng định vị thế, vai trò là trung tâm lãnh đạo thế giới; (3)

Vực văn hóa

: tiếp tục truyền bá các giá trị Mỹ, nhất là tự do, dân chủ, nhân quyền, dân tộc, tôn giáo, đưa văn hóa Mỹ thâm nhập ngày càng mạnh mẽ vào khu vực; (4)

Vực quân sự

: đối phó với việc tăng cường sức mạnh quân sự của các cường quốc trong khu vực, nhất là Trung Quốc, hỗ trợ cho các đồng minh thân cận duy trì sức mạnh vượt trội về quân sự và răn đe tiến công các nước; (5)

Vực ngoại giao

: tăng cường công quan hệ với các đồng minh để tạo sự cân bằng chiến lược giữa Đông và Tây, giữa châu Âu, châu Á, châu Mỹ, giữa nước Mỹ với các trung tâm quyền lực chính trị, sức mạnh kinh tế, quân sự trên thế giới; thu hút các nước khác đi theo Mỹ làm đối trọng với các nước trong khu vực, trước hết là hình thành các liên minh mới để bao vây, làm đối trọng với Trung Quốc, sau đó là Nga...

Sáu là, thúc ép các nước tiến hành cải cách nhằm tăng cường bảo vệ dân chủ, nhân quyền và tự do chính trị theo kiểu Mỹ và phương Tây . [7]

Dau ấn 5 năm chiến lược xoay trục CA-TBD của Mỹ (2011-2016)

Thành tựu

Tháng 10/2011, Tổng thống Mỹ Barack Obama và Ngoại trưởng Mỹ khi đó là bà Hillary Clinton lần lượt tuyên bố chiến lược “xoay trục” sang châu Á - Thái Bình Dương “là để đảm bảo và duy trì vai trò lãnh đạo thế giới của nước Mỹ”. Những mục tiêu của kế hoạch được giới chức Mỹ mô tả là can thiệp kinh tế và quan tâm thế giới xuyên suốt các thế kỷ khu vực và bảo vệ các nguyên tắc và luật pháp quốc tế. Khía cạnh quân sự của “chiến lược xoay trục” được chú trọng với những động thái gây chú ý là phát triển năng lực để đối phó với sự quy tụ đoán ngày một tăng của Trung Quốc ở Hoa Đông và Biển Đông và siết chặt hợp tác quân sự với các đồng minh chủ chốt trong khu vực. Mỹ đã ký kết thỏa thuận hợp tác quốc phòng với Philippin và Ôxtrâyliá. Mỹ cũng thúc đẩy đối thoại giữa Nhật Bản và Hàn Quốc, vì lo ngại mối bất hòa giữa Tokyo và Seoul có thể làm suy yếu vị thế của Mỹ ở châu Á. Nhật Bản và Hàn Quốc đã không còn tự ý hoài nghi với những cam kết đảm bảo an ninh của Mỹ.

Ở Đông Nam Á, Mỹ cân nhắc các cơ hội ở 4 nước, trong đó có Indônêxia, Thái Lan, Mianma. Lãnh đạo hàng đầu của Mỹ cũng đã tập trung vào các diễn đàn đa phương và các tổ chức có tầm quan trọng ngày càng tăng tại châu Á: Diễn đàn Khu vực ASEAN, Hội nghị thế giới đồng Á... Hiệp định tự do thương mại Thái Bình Dương (TPP) cũng có lúc tiến triển suôn sẻ và được xem là thành công lớn của Chính quyền Obama. [8]

Thách thức

(i) Thách thức tại Philippin và Thái Lan

Tái xây dựng quan hệ với Philippin, gồm cả hệ trục này cũng đang khở nững quân sự, là một phần quan trọng trong chiến lược “xoay trục” của Mỹ. Philippin đã trở thành nơi then chốt cho sự hiện diện quân sự của Mỹ trong khu vực. Mỹ được sự đồng ý của quân sự của Philippin, kể cả Vịnh Subic, vốn là căn cứ quân sự lớn nhất của Mỹ ở Đông Nam Á trước khi bị đóng cửa năm 1992. Hiệp định Tổng Công Hợp Tác Quốc phòng Mỹ - Philippin cho phép Mỹ gia tăng đáng kể sự hiện diện trong khu vực Đông Nam Á và Biển Đông.

Trong khi đó, Thái Lan và Mỹ có mối quan hệ thân thiết, được vun đắp từ thời Chiến tranh Lạnh. Thái Lan là quốc gia trụ cột trong chiến lược của Mỹ ở khu vực, đóng vai trò là cửa ngõ để Mỹ tiếp cận châu Á và thường được coi là đồng minh chủ chốt ngoài NATO của Mỹ. Thái Lan thường được ưu đãi khi nhận trợ giúp quân sự, bao gồm những khoản tín dụng rẻ tiền để mua vũ khí. Cuộc tập trận “Hàng mang Vàng” thường niên do Mỹ tài trợ từ trước tới nay Thái Lan là cuộc tập trận quan trọng nhất ở châu Á của Mỹ.

Tuy nhiên, hiện nay dường như thái độ của hai đồng minh này đang đổi khác. Với ông Obama bắt đầu Tổng thống Philippin Rodrigo Duterte lên nắm quyền và tuyên bố “ly khai” mối quan hệ Manila-Washington như bắt đầu cơn bão đá. Tuy nhiên, các chuyên gia cho rằng Thái Lan mới chính là thất bại lớn nhất trong chiến lược “xoay trục”. Tiếng nói của Mỹ không có sức ảnh hưởng trong hai vụ đảo chính quân sự diễn ra trong một thời gian ngắn ở Bangkok. Trong khi đó, Trung Quốc đang ra sức lôi kéo Thái Lan một cách khôn khéo, thông qua chiến lược ngoại giao kinh tế kết hợp với văn hóa. Xu hướng này đang được thúc đẩy như quá trình hội nhập kinh tế của ASEAN. Với Nhà vua Thái Lan Bhumibol Adulyadej qua đời hôm 13/10 dường như lại càng thêm cấp độ thách thức cho quan hệ Mỹ - Thái, vì Nhà vua từng đóng vai trò quan trọng trong việc củng cố vững chắc quan hệ song phương sau Thế chiến II.

(ii) TPP bắt treo dài hạn

Ảnh hưởng của Trung Quốc tại châu Á hiện nay xuất phát chủ yếu từ kinh tế. Trong khi đó, Mỹ lại có vai trò khá mạnh mẽ trong thúc đẩy quan hệ kinh tế ở châu Á với một vài hiệp định thương mại tự do ký kết với những nước thân cận như Ôxtrâyliya, Xingapo và Hàn Quốc. Đó là lý do Mỹ thúc đẩy Hiệp định tự do thương mại xuyên Thái Bình Dương (TPP) - một trong những thỏa thuận thương mại quan trọng nhất và lớn nhất

cho đến nay. TPP được xem là thành tựu quan trọng trong chính sách xoay trục sang châu Á của Mỹ và là thỏa thuận thương mại giữa 12 nước thuộc vành đai Thái Bình Dương, được ký kết tháng 2/2016 tại Niu Dilân sau rất nhiều vòng đàm phán. TPP vẫn đang chờ được Quốc hội các nước phê chuẩn và sau đó mới được thực thi.

Sau “hành trình” đầy trắc trở, hội đồng nóm nay, có vẻ như TPP sắp đi hết được chặng cuối. Nhưng trong bối cảnh Mỹ chuẩn bị có từng thương mại không ràng buộc TPP, hiệp định này được cho là sẽ còn rất lâu mới được thực hiện. Vì vậy TPP thật bất lợi, uy tín của Mỹ được đề báo chắc chắn sẽ bị ảnh hưởng nặng nề và “xoay trục” của Mỹ chắc chắn cũng bị ảnh hưởng nghiêm trọng . [\[9\]](#)

Đề báo về chiến lược xoay trục của Mỹ dưới thời Tổng thống D. Trump (2017 - 2021)

Hình tượng D. Trump

D. Trump đã trở thành hình tượng khác thường, từ một tỷ phú bất động sản, ít kinh nghiệm về hoạt động chính trị, ông đã trở thành vị Tổng thống thứ 45 trong lịch sử 240 năm của Mỹ. Ông đã luôn đưa ra những khẩu hiệu tranh cử “phục hưng nước Mỹ” mang đậm màu sắc dân túy, coi trọng việc bảo vệ lợi ích người lao động, khôi phục chế độ bảo hộ thương mại, siết chặt các mối quan hệ xuyên Đại Tây Dương và xuyên Thái Bình Dương như TPP và TTIP. Do vậy, tạm thời, các hiệp định này sẽ trở nên khó khăn khi D. Trump làm Tổng thống. Về mặt nội, D. Trump sẽ từng lần suất tiền gửi, hoạt động của Ngân hàng Trung ương Mỹ (FED) cũng sẽ thay đổi so với chính quyền tiền nhiệm. Điều này sẽ ảnh hưởng đến nền kinh tế toàn cầu. Thứ hai, ông D. Trump sẽ siết chặt nhập cư, hủy bỏ một số chương trình xã hội, chấm dứt các kế hoạch của chính quyền Tổng thống B.Obama. Các biệt lập, mối quan hệ giữa Mỹ với Nga, sẽ có khả năng bất ổn định, giẫm xung đột ở Xyri và Ucraina. Những quan hệ Mỹ - Trung sẽ có khả năng căng thẳng hơn, đặc biệt về quan hệ kinh tế giữa hai nước, và những xung đột ở Biển Đông. Nhiệm vụ kiến cho rằng, Tổng thống D. Trump là người phi truyền thống, chúng tôi thấy chế độ hiện tại, chúng tôi sẽ sắp khuôn cứng nhắc, sẽ cứng nhắc cho trào lưu của chế độ dân túy, đề cao “chính nghĩa nước Mỹ”, bảo vệ lợi ích của nước Mỹ, sẽ chúng tôi kể cả với các đồng minh như Nhật Bản, Hàn Quốc. Ông sẽ giới quyết các công việc đột nhập qua lòng kính “một nhà kinh tế”, một “thương gia có hàng”?

Những thay đổi về chiến lược xoay trục sang CA-TBD trong tương lai

Trong chiến dịch vận động tranh cử của Tổng thống Mỹ, cả Tổng thống Jimmy Carter và Tổng thống R.Regan, không phải tất cả những lời hứa hẹn đưa ra trong thời gian tranh cử đều trở thành hiện thực. Theo ông Ralph Cossa thuộc Trung tâm Nghiên cứu Chiến lược và Quốc tế của Mỹ thì “tôi phân nửa những lời hứa hẹn của các ứng cử viên sẽ không được thực hiện. Thách thức ở đây là phải tìm ra phân nửa nào sẽ được thực hiện”. Về chính sách đối với khu vực CA-TBD, trong cuộc vận động bầu cử, ông D. Trump đã đưa ra những tuyên bố như: (1) Bộ Ngoại Hoa Kỳ rút quân đội Mỹ ra khỏi Nhật Bản, Hàn Quốc, trừ phi hai nước này cũng chia sẻ gánh nặng tài chính cho sự hiện diện của lực lượng Mỹ trên đất nước này (trên thực tế, hai nước này đã trả phân nửa chi phí đóng quân của Mỹ); [\[10\]](#) (2) Ông cũng đòi hỏi Hiệp định tác dụng Thái Bình Dương TPP (đây là tâm điểm của các nỗ lực của chính quyền B. Obama nhằm tái cân bằng của Mỹ, xoay trục sang châu Á - Thái Bình Dương); (3) Ông D. Trump cũng có những phát biểu rất gay gắt đối với Trung Quốc. Ông hứa sẽ áp thuế mức thu 45% đối với hàng hóa nhập khẩu từ Trung Quốc, một động thái có thể gây ra một cuộc chiến tranh thương mại Mỹ - Trung trong tương lai v.v.

Những lời bình luận này đã gây quan ngại sâu sắc cho giới quan sát, họ cho rằng quan điểm của ông D.Trump hình như thực hiện một sự thay đổi căn bản trong chính sách của Mỹ về châu Á - Thái Bình Dương, mặc dù chính sách nhất quán đó đã được sự đồng thuận của cả hai đảng trong nhiều thập kỷ qua. Tuy nhiên, nhiều nhà lãnh đạo trong khu vực CA - TBD đang theo dõi mọi động thái của ông D. Trump, đều có chung nhận định: “Chúng tôi không nên tâm xết nét từng lời phát biểu của ông D.Trump khi vận động bầu cử trước công chúng” [\[11\]](#) ; hay: “Tôi không dám phán xét về những gì chưa xảy ra, nhưng theo tôi, Hoa Kỳ vẫn sẽ tiếp tục đóng vai trò quan trọng ở châu Á, và chính quyền mới của Hoa Kỳ sẽ tiếp tục sự hiện diện tại khu vực”. [\[12\]](#)

Do vậy, những lo lắng của dư luận quốc tế về việc Tổng thống D.Trump sẽ ngừng “xoay trục” sang CA-TBD là không có cơ sở. Bởi vì, chiến lược “xoay trục” là một chiến lược lâu dài, nhằm khẳng định vai trò lãnh đạo của Mỹ ở khu vực CA-TBD, một khu vực có vị trí chiến lược vô cùng quan trọng. “Xoay trục” là một chiến lược lâu dài, chỉ không phải một công việc nhỏ nhàn do tổng thống chỉ thực hiện trong vòng 4 năm. Tuy nhiên, các Tổng thống khác nhau sẽ thực hiện chiến lược xoay trục theo cách riêng của mình. Họ sẽ sử dụng các công cụ và phương tiện thực thi khác nhau, và sẽ không có Tổng thống nào dám từ bỏ chiến lược xoay trục. Trong chiến lược xoay trục đó, họ sẽ Biện Đông vẫn sẽ là một mắt xích vô cùng quan trọng của Mỹ. Giới quan sát ở Mỹ, châu Á, trên thế giới đều tin rằng trong nhiệm kỳ

4 năm tới, Tổng thống D.Trump vẫn thực hiện quyên đi lợi trên biển, trên không ở Biển Đông như Tổng thống B.Obama vẫn làm. Vẫn để Biển Đông không chỉ là vấn đề của riêng Tổng thống, mà nó sẽ chịu tác động của các cơ quan quyên khác như Bộ Quốc phòng, Bộ Tư pháp, Quốc hội.... Đây là vấn đề quan trọng liên quan đến lợi ích của nước Mỹ, vì vậy sẽ không có ai dám tập bôn nó. Tại Biển Đông, Mỹ có rất nhiều lợi ích, bởi đây là vùng biển quốc tế đã mang lợi giá trị giao thương hàng hóa lên đến hơn 5000 tỷ USD mỗi năm. [\[13\]](#)

Tổng thống đắc cử Mỹ D. Trump đã nói chuyện với hàng chục lãnh đạo các nước kể từ khi ông đắc cử, trong đó có những cuộc đàm phán đã làm rung chuyển giới ngoại giao của Mỹ. Đầu tháng 12/2016, ông D. Trump đã có cuộc đàm phán với Tổng thống Đài Loan Thái Anh Văn, gây xôn xao dư luận khi nó đánh dấu lần đầu tiên một vị Tổng thống Mỹ đã nói chuyện trực tiếp với một lãnh đạo Đài Loan trong vòng 30 năm qua. Theo dư luận quốc tế, cuộc đàm phán này đã được chú ý từ vài tháng trước. Ông D. Trump đã bắt gặp sự phẫn nộ của Trung Quốc, mặc dù Mỹ đã cắt đứt quan hệ ngoại giao với Đài Loan từ năm 1979, sau khi Mỹ đã xác lập quan điểm “một Trung Quốc”. Dư luận quốc tế lo ngại rằng động thái này sẽ gây căng thẳng trong quan hệ Mỹ - Trung trong tương lai. Những có lẽ ông D. Trump sẽ sẽ dưng Đài Loan như một con bài chính sách của Mỹ nhằm ngăn Trung Quốc đắc chí ở Biển Đông.

Đúng như nhận định của ông John M. Huntsman, cựu đại sứ Mỹ tại Trung Quốc trong nhiệm kỳ đầu của Tổng thống B.Obama: “Là một doanh nhân, D.Trump thường sẽ tìm kiếm đòn bẩy trong bất kỳ mối quan hệ nào. Nên nhiều khả năng tổng thống D.Trump sẽ thấy Đài Loan là một đòn bẩy hữu ích”. [\[14\]](#) Thêm chí cử đại sứ Mỹ tại Liên hiệp quốc, ông John Bolton nói: “Hoa Kỳ có một cái thang ngoại giao bước Bắc Kinh phải chú ý. Ông đã từng khuyến cáo Tổng thống B.Obama nên sẽ dưng vấn đề Đài Loan để chúng tôi sẽ bành trướng của Trung Quốc tại Biển Đông. Tổng thống tiếp theo của Hoa Kỳ nếu mạnh dạn, sẵn sàng hành động thì luôn có những cơ hội ngăn chặn và đảo ngược xu thế bành trướng lãnh thổ, bá chủ Đông Nam Á mà Trung Quốc đang theo đuổi”.

[\[15\]](#)

Độc biệt, thường xuyên sẽ Marco Rubio (nguyên từng là ứng cử viên tranh cử Tổng thống của Đảng Cộng hòa đầu năm 2016), đầu tháng 12/2016 đã giới thiệu một dự luật lên Ủy ban Đối ngoại Thượng viện Mỹ, trong đó dự xuất các biện pháp trừng phạt đối với hành động bất tuân pháp luật của Trung Quốc ở Biển Đông và Biển Hoa Đông. Nếu dự luật này được thông qua, sẽ cho phép Tổng thống D.Trump thực hiện các biện pháp trừng phạt đối với các cá nhân, các tổ chức của Trung Quốc hoạt động phi pháp ở Biển Đông. Đây là nền tảng pháp lý cho chính quyền của Tổng thống D. Trump nhằm tiếp tục thực hiện tập do hàng hải, hàng không ở Biển Đông, tập do tuần tra hoạt động trên biển và mở rộng hợp tác của Mỹ với các quốc gia ở Đông Nam Á.

[16]

Bên cạnh sự quan tâm của ông D. Trump đến Đài Loan như tuyên bố sự sẵn sàng tiếp cận chính sách “một Trung Quốc”, ông D. Trump còn đi đến đàm và bày tỏ sự đồng tình, ủng hộ Tổng thống Philippin R. Duterte trong chiến dịch chống ma túy. Ông kêu gọi “nên sắp xếp mối quan hệ xâu của chúng ta” và mời Tổng thống Duterte sang thăm Mỹ, tiếp tục mối quan hệ hợp tác đồng minh chiến lược Mỹ - Philippin. Ông D.Trump đã đi đến đàm với Thủ tướng Pakistan N.Sharif, ca ngợi ông Sharif là “người đàn ông tuyệt vời”, kêu gọi sự hợp tác giữa hai nước trong tương lai. Đồng thời, ông D. Trump còn đi đến đàm với Tổng thống Cadaxtan N.Nazarbayer và tuyên bố “quyết tâm đưa quan hệ Mỹ - Cadaxtan lên tầm cao mới, bao gồm hợp tác thương mại và kinh tế”. [17]

Tóm lại, Tổng thống mới của Mỹ D. Trump nhậm chức vào ngày 20/1/2017, trong bối cảnh hội nhập sâu rộng thu hẹp lại, đặc biệt hai vấn đề (Thương mại và Hộ chiếu) đang hời, sự tiếp tục thực thi chính sách “Xoay trục sang CA-TBD” mà Tổng thống tiền nhiệm B. Obama đã công bố từ năm 2011. Bản thân chiến lược “xoay trục này” đã phản ánh tầm quan trọng của khu vực CA-TBD trong nền kinh tế toàn cầu và chính trị quốc tế cũng như trong chính sách đối ngoại của Mỹ. Tuy nhiên, là một thế lực gia làm chính trị, với tư tưởng đề cao tinh thần “chính hướng nước Mỹ”, lấy lợi ích Mỹ làm tiên quyết, vì vậy, các cách ứng xử và phương thức hành động của Tổng thống D. Trump khi cầm quyền sẽ có những khác biệt nhất định với người tiền nhiệm. Với tinh thần xuyên suốt là vì lợi ích nước Mỹ, vì sự lãnh đạo thế giới của Mỹ, Tổng thống D. Trump sẽ vận dụng tiếp tục thực thi chính sách “xoay trục” nhưng với cách làm mới và phương pháp mới. Vấn đề Biển Đông vẫn sẽ là một trong những trọng điểm trong chính sách “xoay trục” của Mỹ. Sự cạnh tranh chiến lược của Mỹ với Trung Quốc và Biển Đông sẽ diễn ra trong tình trạng “vừa hợp tác, vừa đấu tranh”, những mặt cạnh tranh, đấu tranh sẽ mạnh hơn nhiều, thậm chí gay gắt hơn.

Kết luận: Một số khuyến nghị và việc ứng phó của Việt Nam

Ông Peter Navarro, một chuyên gia kinh tế và là cố vấn chính trị của Tổng thống D.Trump, trong một cuộc tiếp xúc với giới báo chí về chủ đề chính sách đối ngoại của Mỹ ở khu vực CA-TBD đã phát biểu: “Việt Nam là một quốc gia quan trọng, tôi chủ trì các mối quan hệ nhằm áp dụng Việt Nam và tất cả các quốc gia khác ở châu Á với chính quyền của Tổng thống D. Trump. Ông D. Trump là một doanh nhân tự do, ông lấy hiệu quả quan trọng của thương mại với phần còn lại của thế giới vì sự thịnh vượng chung của Mỹ và các nước. Chỉ có điều phải tiến hành việc đó trên cơ

sẽ bình đẳng. Việt Nam là một phần của châu Á, quốc gia này đang rời khỏi Trung Quốc, vì Trung Quốc đang “bắt nạt” họ và tôi tin là chính quyền của Tổng thống D. Trump sẽ muốn có các liên minh kinh tế và chính sách mạnh mẽ vì hòa bình và thịnh vượng. Chính quyền mới của Tổng thống D.Trump sẽ không thay đổi chính sách đối ngoại đối với Việt Nam”. [18]

Vì vậy, khi những hợp tác giữa chính quyền mới của Tổng thống D.Trump với Việt Nam theo tinh thần hợp tác bình đẳng cùng có lợi (win - win) là một lợi ích. Khi những hợp tác về chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, an ninh, quốc phòng sẽ tiếp tục phát triển, thậm chí Việt Nam sẽ là một “tiêu điểm” trong chính sách đối ngoại của Mỹ ở khu vực, đặc biệt trong các chính sách của Mỹ ở Biển Đông. Tuy vậy, trong quan hệ thương mại Việt - Mỹ, Việt Nam trong những năm qua đã xuất khẩu nhiều qua Mỹ (xuất siêu lớn), vì vậy Việt Nam cũng phải chú ý bảo vệ cho những lợi ích của Mỹ sẽ áp dụng các chính sách bảo hộ, đặt ra các rào cản thương mại mới đối với Việt Nam để bảo vệ lợi ích của người tiêu dùng Mỹ.

Trong quan hệ Việt - Mỹ, Việt Nam cần tiếp tục thực hiện chính sách nhất quán là hướng tới xây dựng quan hệ đối tác chính sách, nhất là về kinh tế, tôn trọng và ủng hộ lẫn nhau về chính trị và hợp tác về an ninh, hai bên cùng có lợi. Việc tăng cường và thúc đẩy

quan hệ với Mỹ lên tầm cao mới sẽ tạo ra những lợi ích kinh tế phát triển

, nâng cao vị thế của Việt Nam trong khu vực và trên thế giới. Việt Nam cần tăng cường trao đổi, học hỏi kinh nghiệm trong các lĩnh vực khác nhau của Mỹ. Việt Nam cần tăng cường hợp tác với Mỹ trong các lĩnh vực như kinh tế và thương mại, khuyến khích các công ty, doanh nghiệp Mỹ đầu tư tại Việt Nam nhất là về thăm dò và khai thác dầu khí, học hỏi kinh nghiệm trong lĩnh vực an ninh hàng hải. Việt Nam cũng cần tranh thủ vai trò và tiếng nói của Mỹ trong các diễn đàn đa phương, trong việc tăng cường hợp tác ASEAN và vốn đầu tư ở Biển Đông, nhằm đa phương hóa, quốc tế hóa vốn đầu tư ở Biển Đông.

Việt Nam cần kiên quyết đấu tranh không khoan nhượng với Mỹ về những vấn đề như lợi ích dân tộc, tôn giáo, dân chủ và nhân quyền để công kích chế độ, tiến hành “diễn biến hòa bình” để tạo ra sự bất ổn trong xã hội Việt Nam, chia rẽ quan hệ giữa cộng đồng dân cư và nhân dân Việt Nam. Tuy nhiên, trong các vấn đề cốt lõi, Việt Nam cần chủ động, khéo léo, linh hoạt, mềm mỏng và kiên quyết; tránh để Mỹ lợi dụng làm quân cờ để thực hiện mưu đồ chiến lược khác.

Việt Nam cần chủ động và tăng cường trong đời ngoại quân sự để không bị động trước các động thái của Mỹ.

Chúng ta luôn phải cảnh giác vì mục tiêu lâu dài của Mỹ là lật đổ các nước xã hội chủ nghĩa, lật đổ sự lãnh đạo của các Đảng Cộng sản, phá vỡ hình thái ý thức của chủ nghĩa Mác - Lênin, duy trì thống nhất theo chủ nghĩa tập thể. Chúng ta đã chủ trương “kết hợp chặt chẽ quá trình hội nhập kinh tế quốc tế với yêu cầu giữ vững an ninh, quốc phòng, thông qua hội nhập để tăng cường sức mạnh tổng hợp của quốc gia, nâng cao chủ quyền và an ninh của đất nước, cảnh giác với những mưu toan thông qua hội nhập để thực hiện ý đồ “Điên biên hòa bình” đối với nước ta”.

[\[19\]](#)

Cần cảnh giác với mối quan hệ giữa Mỹ và Trung Quốc để tránh rơi vào tình huống xấu, nhất là các nước lân cận vì lợi ích của mình mà thua thiệt xâm hại lợi ích của Việt Nam. Việt Nam cần có sự đoàn kết nội bộ tốt, phát huy cao độ khối đời đoàn kết cộng đồng Việt Nam, tăng cường sức mạnh tổng hợp quốc gia, tranh thủ tối đa sức mạnh quốc tế, sức mạnh thời đại, sự hỗ trợ của các cơ quan công quyền quốc tế, dựa trên cơ sở công pháp quốc tế để bảo vệ vững chắc lập trường, chủ quyền quốc gia, không ngừng nâng cao vị thế ở khu vực và trên thế giới. Việt Nam cần chủ động đời thời, khuyến khích xu hướng mong muốn duy trì, phát triển quan hệ với Việt Nam của Mỹ; tranh thủ rằng rãi chính giới, doanh nghiệp, các tầng lớp xã hội, hân chủ sự chống phá của giới chức đoàn ở Mỹ; xác định khuôn khổ quan hệ ổn định với Mỹ.

Định Công Tuấn, PGS, TS, Viện Nghiên cứu châu Âu, Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam. Bài viết được đăng trên [Tạp chí Nghiên cứu Quốc tế](#), Học viện Ngoại giao, Số 1 (108).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đỗ Minh Cao, “An ninh Biên phòng nhìn từ tranh chấp lợi ích kinh tế giữa các nước liên quan”, *Tạp chí Quan hệ Quốc phòng*, số 3/2010.

2. Viện 70, Tầng 1, Viện nghiên cứu và chính quyền, an ninh biên giới trên đất liền, biển, đảo và vùng trũng Việt Nam, Bộ Quốc Phòng, 2014.

3. Trần Khánh (Chuyên biên), *Hợp tác và cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung ở Đông Nam Á và tác động của chúng đối với khu vực và Việt Nam thời kỳ hậu chiến tranh Lạnh (giai đoạn 1991 đến 2011)*, Tài liệu khoa học cấp Bộ của Quỹ Nafosted, Hà Nội 2014.

4. “Donald Trump làm Tổng thống, quan hệ Việt - Mỹ có thay đổi?”, tài liệu: <http://danviet.vn/the-gioi/donald-trump-lam-tong-thong-quan-he-viet-my-co-thay-doi-721890.html>

5. Nhiều tác giả, *Việt Nam với tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế*, Nhà xuất bản Thống kê, 2003.

[1] “Chiến lược của một số nước lớn đối với khu vực châu Á - Thái Bình Dương”, tài liệu: <http://tapchiquocphong.vn/vi/quoc-phong-quan-su-nuoc-ngoai/chien-luoc-cua-mot-so-nuoc-lon-doi-voi-khu-vuc-chau-a-thai-binh-duong/528.html>

[2] Viên 70, Tổng cục II, Bộ Quốc Phòng, *Nghiên cứu cơ bản về chiến lược, an ninh biên giới trên đất liền, biển, đảo và vùng trũng Việt Nam*, 2014, tr.262.

[3] Xem chú thích [2], tr.68.

[4] Ông Minh Cao, “An ninh Biển Đông nhìn từ tranh chấp lợi ích kinh tế giữa các nước liên quan”, *Tạp chí Quan hệ Quốc phòng*, số 3/2010, tr.60.

[5] Trần Khánh (Chức biên), *Hợp tác và cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung ở Đông Nam Á và tác động của chúng đối với khu vực và Việt Nam thời kỳ hậu Chiến tranh Lạnh (giai đoạn 1991 đến 2011)*, Hà Nội 2014, Viện tài liệu khoa học cấp Bộ của Quỹ Nafosted, tr.60.

[6] “Chiến lược của một số nước ở châu Á - Thái Bình Dương và vấn đề an ninh khu vực” (tổng hợp từ sách báo nước ngoài), tài liệu:
<http://tapchiquptd.vn/vi/an-pham-tap-chi-in/chien-luoc-cua-mot-so-nuoc-o-chau-a-thai-binh-duong-va-van-de-an-ninh-khu-vuc-tong-hop-tu-/2432.html>

**[7] “Chiến lược xoay trục, tái cân bằng của Mỹ đối với châu Á - Thái Bình Dương”, tài liệu:
<http://lyluanchinhtri.vn/home/index.php/quoc-te/item/1264-chien-luoc-xoay-truc-tai-can-bang-cua-my-doi-voi-chau-a-thai-binh-duong.html>**

**[8] “Chiến lược ‘xoay trục’ của Mỹ: Dấu ấn 5 năm và trục trặc trước mắt”, tài liệu:
<http://dantri.com.vn/the-gioi/chien-luoc-xoay-truc-cua-my-dau-an-5-nam-va-trac-tro-truoc-mat-20161101074426602.htm>**

[9] “Chiến lược ‘xoay trục’ của Mỹ: Dấu ấn 5 năm và trục trặc trước mắt”, tài liệu:
<http://dantri.com.vn/the-gioi/chien-luoc-xoay-truc-cua-my-dau-an-5-nam-va-trac-tro-truoc-mat-20161101074426602.htm>

[10] Ông còn nói hai nước này nên tập tước vấn đề an ninh. Trong tình huống bình lính Mỹ đã rút khỏi hai nước, mà lợi ích xảy ra chiến tranh giữa Nhật Bản, Hàn Quốc với Bắc Triều Tiên, thì theo ông D. Trump các nước Nhật Bản, Hàn Quốc phải tập phòng vệ.

Văn đỏ Bắc Triều Tiên, một quốc gia trong khu vực đang làm đau đầu cộng đồng quốc tế, Ông D.Trump không đưa ra một thông điệp nhất quán, có lúc ông nói ông sẵn sàng thông qua việc lãnh tụ Kim Jong Un của nước này, có lúc ông tỏ ý mong Trung Quốc ám sát ông Kim.

[\[11\]](#) Phát biểu của ông Katsuguki Kawai, cố vấn Thủ tướng Nhật Bản.

[\[12\]](#) Phát biểu của Đại sứ Việt Nam Phạm Quang Vinh tại Hoa Kỳ: “Đại sứ Việt Nam lo ngại về chính sách châu Á của ông D.Trump”, tại: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.voatiengviet.com/a/dai-su-vn-lac-quan-ve-chinh-sach-chau-a-cua-ong-trump/3602422.html>

[\[13\]](#) “Donald Trump làm Tổng thống, quan hệ Việt - Mỹ có thay đổi?”, tại: <http://danviet.vn/the-gioi/donald-trump-lam-tong-thong-quan-he-viet-my-co-thay-doi-721890.html>.

[\[14\]](#) “Đại Loan có thể là con bài chiến lược Trump ngăn Trung Quốc được chiếm Biển Đông”, tại: <http://giaoduc.net.vn/Quoc-te/Dai-Loan-co-the-la-con-bai-chien-luoc-Trump-ngan-Trung-Quoc-doc-chiem-Bien-Dong-post172950.gd>

[\[15\]](#) “Đại Loan có thể là con bài chiến lược mà Trump ngăn Trung Quốc được chiếm Biển Đông”, tại: <http://giaoduc.net.vn/Quoc-te/Dai-Loan-co-the-la-con-bai-chien-luoc-Trump-ngan-Trung-Quoc-doc-chiem-Bien-Dong-post172950.gd>

[\[16\]](#) “Điều gì xảy ra khi Mỹ áp lệnh trừng phạt Trung Quốc ở Biển Đông”, tại: <http://www.nguoiduatin.vn/dieu-gi-xay-ra-khi-my-ap-lenh-trung-phat-trung-quoc-o-bien-dong-a308963.html>

[\[17\]](#) “Bên cuộc đình thần thời của ông D.Trump làm rung chuyển quan hệ ngoại giao hàng thập kỷ”, tại: [\[17\]](#)

<http://baotintuc.vn/the-gioi/bon-cuoc-dien-thoai-cua-ong-trump-lam-rung-chuyen-quan-he-ngoai-giao-hang-thap-ky-20161212080327743.htm>

[18] “Tổng thống D.Trump là tai họa hay cứu cánh cho Việt Nam”, truy cập tại: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.nguoi-viet.com/viet-nam/tong-thong-trump-la-tai-hoa-hay-cuu-can-h-cho-viet-nam/>.

[19] Nhiều tác giả, *Việt Nam với tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế*, Nhà xuất bản Thông kê, 2003, tr.7.